

Sairaanhoidopiirin johtajalle

21.6.2012

Viite: Tulosaluejohtaja Anne Santalahden kirje, päivätty 14.5.2012 / Dnro 436/132/2012

Laboratorio-, kuvantamis- ja EKG-tutkimusten näkyminen Turun terveyskeskuksessa

Turun kaupungin sosiaali- ja terveystoimen perusterveydenhuollon tulosaluejohtaja Anne Santalahti on lähettänyt viitteessä mainitun kirjeen kuntayhtymän hallitukselle, joka koskee Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitoksessa otettujen röntgenkuvien ja laboratoriotutkimusten vastausten ja EKG-nauhojen näkymistä Turun terveyskeskuksessa. Kirjeessä todetaan asiasta seuraavaa:

”Potilaista päivystyksessä otetut röntgenkuvat, laboratoriovastaukset, ja EKG-nauhat eivät ole tällä hetkellä terveyskeskuslääkärien tai terveyskeskusasemien hoidontarvetta arvioivien sairaanhoitajien käytössä, vaikka potilas on määrätty jatkohoitoon omalle terveysasemalleen. Nämä tiedot eivät ole myöskään TKS:n päivystävän lääkärin käytössä, vaikka potilas siirtyy jatkohoitoon Mäntymäen päivystyksestä TKS:n osastoille. Tämä hankaloittaa potilaan hoitoa huomattavasti ja on syntynyt tilanteita, joissa potilasturvallisuus vaarantuu.”

Kirjeessä todetaan edelleen, että asiaa on käsitelty Varsinais-Suomen sairaanhoidopiirin terveyskeskusten johtavien lääkärin kokouksessa 25.4.2012, ja että kokouksen yhteinen kanta oli, että mainitut tutkimukset tulee saada oman kunnan terveyskeskuslääkärien käyttöön.

Kirje on annettu tiedoksi kuntayhtymän hallitukselle asian 12.6.2012 § 82 käsittelyn yhteydessä. Sairaanhoidopiirin johtaja on lähettänyt kirjeen Tyks-Sapa-liikelaitoksen vt. toimitusjohtaja Lauri Tannerille tehtävänannolla koota työryhmä laatimaan kirjeeseen vastaus / ratkaisuehdotus 31.8.2012 mennessä. Työryhmässä ovat olleet tietohallintojohtaja Yrjö Koivusalo ja Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitoksen toimitusjohtaja Päivi Lucenius sekä tietohallintoylilääkäri

Pirkko Kortekangas ja työryhmä antaa kirjeeseen seuraavan vastauksen:

Taustaa

Potilastiedon alueellisen näkyvyyden toimintayksiköiden välillä mahdollistaa tällä hetkellä terveydenhuoltolain 9 § ja sen kuvaama sairaanhoitopiirin kuntayhtymän alueen kunnallisen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon potilasasiakirjojen yhteinen potilastietorekisteri. Mainitussa lainkohdassa kuvataan niitä menettelytapoja, joita rekisteriin liittyminen ja potilastietojen käsittely rekisterissä vaatii.

Aiemmin eräiden potilastietojen käsittely alueellisesti perustui erikoissairaanhoidolain 10 b §:n, joka kumottiin terveydenhuoltolain säätämisen yhteydessä. Milloin sairaanhoitopiiri tuotti perusterveydenhuollolle tiettyjä erityispalveluja (laboratorio- tai röntgenpalveluja, lääkinnällisen kuntoutuksen palveluja tai muita vastaavia erityispalveluja taikka vastaavia palveluja) pystyi sairaanhoitopiiri tallettamaan tästä toiminnasta syntyvät potilastiedot omaan potilasrekisteriinsä ja käyttämään niitä omassa toiminnassaan ilman potilaan suostumusta ja ilman erityisten menettelytapojen noudattamista. Vaikka kumotun erikoissairaanhoidolain 10 b §:n soveltamisala olikin selvästi suppeampi kuin nykyisen terveydenhuoltolain 9 §:n, eikä mahdollistanut tietojen helppoa käyttöä toiseen suuntaan (erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon), sen kuvaamat menettelytavat olivat joustavampia.

Nykytilanne

Turun terveystoimella on olemassa kaksi tapaa saada laboratoriotulokset käyttöönsä tosiaikaisesti: joko laboratoriojärjestelmän Weblab-käyttöliittymän kautta alueellisesta tuloskyselystä tai Fiale-alue tietojärjestelmän laboratoriovieritteiden kautta. Molemmat vaihtoehdot edellyttävät, että terveystoimen käyttäjällä on kyseisen tietojärjestelmän käyttöoikeudet sekä, että hän kirjaa valtuutuksen tiedon käyttöön. Weblab-käyttöliittymä vaatii suostumuksen kirjaamista ja Fiale alueellisen informaation antamista ja kirjaamista.

Kuvantamistutkimusten osalta Turun terveystoimella on yksi tapa saada käyttöönsä niiden lähetteet, lausunnot ja kuvat tosiaikaisesti, joka tapahtuu Fiale-alue tietojärjestelmän kuvantamisviitteiden kautta. Edellytyksenä on, että terveystoimen käyttäjällä on aluetietojärjestelmän käyttöoikeudet

EKG -tutkimusten osalta kysymys on toinen. EKG -tutkimukset pitäisi jo vuosia sitten asetetun tavoitetilan mukaisesti tallentaa kaikissa Weblab -toimipisteissä MuseWeb-EKG -arkistoon. Kyseinen arkisto on yhteinen, eikä sen rekisterinpitäjäkohtaista tiedon hallintaa ole voitu

toteuttaa. Näin ollen terveystoimen käyttäjä, jolla on MuseWeb – oikeudet, saa näkyviinsä myös sairaanhoitopiirin EKG-tutkimukset. Haasteena on edelleen se, että tutkimuksia ei tallenneta tosiaikaisesti MuseWebiin. Viiveeksi on esim. VSSHP:n sisällä todettu tunteja. Tosiaikaiselle tallennukselle on erilaisia teknisluonteisia hidasteita tai esteitä, kuten EKG-laitteen puuttuva suoraliitäntä verkkoon, henkilötunnusten virhekirjauriskin vaatimat validoinnin tekemisen viiveet tai se, ettei nauhoituslaitteiden muistia tyhjennetä lainkaan tai riittävän usein arkistoon. Validointityö vie henkilökunnan aikaa merkittävästi. Virheet vähenevät, kun EKG tehdään laboratoriotutkimuspyyntöön liittyen ja potilaan henkilötunnus luetaan viivakoodin lukijalla.

Esteet kirjeessä esiin tuotujen tietojen saamiselle liittyvät kaikissa esimerkkitapauksissa tietojärjestelmäoikeuksien puutteeseen, mikä on Turun terveyskeskuksen sisäinen kysymys. Sen lisäksi koetaan, että aluetietojärjestelmän ja erikseen kuvantamisviitteiden käytettävyys on huono. Käytettävyysongelma liittyy Varsinais-Suomen alueella tehdyn aluetietojärjestelmän aktiivikäyttäjien parissa tehdyn kyselyn perusteella järjestelmän ennakkoimattomaan ja toistuvaan hidasteluun. Tästä ongelmasta on tehty reklamaatio toimittajalle. Muuten aluetietojärjestelmän käyttöä pidetään helppona ja selkeänä.

Tiedonhallinnan kehittäminen

Varsinais-Suomi on siirtymässä terveydenhuoltolain mukaiseen toimintamalliin, jossa maakunnan alueen julkisten terveydenhuollon sisäistä potilastietojen saatavuutta pyritään parantamaan. Tämä ns. alueellinen yhteisrekisteri edellyttää potilaan informointia sekä sellaisia tietojärjestelmiä, joiden käyttäjän tunnistaminen on luotettavaa ja tiedon käsittelystä jää lokitiedot. Lisäksi potilaan kielto käsitellä yhteisrekisteriin kuuluvan yksittäisen potilasrekisterin tietoja tulee pystyä huomioimaan sekä käyttäjän hoitosuhde tulee todentaa teknisesti. Aluetietojärjestelmän viitteiden kautta tapahtuva tietojen käyttö täyttää terveydenhuoltolain vaatimukset.

Tutkimustulosten saaminen muuten kuin viitteiden kautta alueelliseen käyttöön lain vaatimukset täyttäen on teoriassa mahdollista. Toteutus on osoittautunut merkittävän kalliiksi ja aikaa vieväksi. Tämä johtuu osittain kansallisten määrittelyiden odottelusta ja edelleen puuttumisesta. Panostamista ei-standardeihin ratkaisuihin tilanteessa, jossa terveydenhuollon toimintayksikköjen kohtalo on epäselvää, ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena. Taloustilannekin edellyttää erityisen tarkkaa kustannus-hyöty arviointia.

Vaihtoehtona kalliille teknisille tiedon suojaamisen ratkaisuille voisi olla tietoturvastuun jättäminen tietoisesti edelleen potilastietoja käyttävän harteille. Tällöin tiettyjen ei-intiimien tutkimusaineistojen saatavuus Varsinais-Suomen julkisen terveydenhuollon sisällä voitaisiin toistaiseksi mahdollistaa yhteisesti sopien. EKG tutkimusten saatavuus

on jo ennestään ratkaistu näin - edelleen jatkuvat saatavuushaasteet edellyttävät muita, Turun terveystoimen sisäisiä toimenpiteitä. Laboratorio- ja kuvantamistutkimusten saatavuuden lisääminen tuodaan ehdotuksena Varsinais-Suomen terveydenhuollon seuraavan IT-neuvottelukunnan kokoukseen.